

BROEDSEIZOEN KERKUIL 2020

Jaarlijks worden er rond de honderdvijftig nestkasten gecontroleerd door enkele vrijwilligers en ringers in ons controlegebied. Het aantal kasten met een broedsel vanaf de eeuwwisseling varieert sterk door wisselende omstandigheden. Uitschieter was het slechte broedseizoen 2011 met slechts 21 gestarte broedsels en als topper 2016 met 71 kasten met een broedsel. Ook 2020 kende met 66 broedsels in ons werkgebied een heel goede bezetting van de nestkasten. Daarentegen was het aantal pullen per nestkast lager als in voorgaande jaar.

Het weer in 2020

Een zachte winter maakt het voor een standvogel als de kerkuil een stuk eenvoudiger om deze periode te doorstaan. Met een gemiddelde temperatuur van 6,4 °C tegen 3,4 °C normaal was deze winter uitzonderlijk zacht. De winter als geheel was vrij nat met landelijk gemiddeld 245 mm tegen 195 mm normaal, wat vooral voor rekening kwam van de recordnatte februari. Er viel gemiddeld over het land 147 mm neerslag, terwijl 55 mm het langjarig gemiddelde is. Ook in Twente viel er die maand plaatselijk meer dan 160 mm. Bij deze natte en bovendien winderige omstandigheden was het voor de kerkuilen lastig muizen vangen.

De lente van 2020 was het zonnigste sinds het begin van de metingen. Met een gemiddelde temperatuur van 10,3 °C was deze vrij zacht, wat vooral voor rekening kwam van april. De eerste helft van maart was een voortzetting van februari; somber en nat, met van tijd tot tijd ook veel wind. Vanaf 15 maart veranderde het weerbeeld. Er volgde een zonovergoten en droge tweede maandhelft waarin vooral de nachten

soms koud waren. Het zonnige en droge weer hield vrijwel geheel april aan, waardoor deze maand recordzonnig verliep. Tevens was het een droge maand. Ook de meimaand verliep droger en zonniger dan normaal. Goede omstandigheden derhalve voor het ontwikkelen van een goede muizenstand en daarmee prima omstandigheden voor de kerkuil.

De zomer van 2020 was de op vijf na warmste sinds 1901. Dat de zomer als een van de warmste ooit gemeten de boeken in gaat, heeft vooral te maken met de warme juni en extreem warme augustus. Juni had een gemiddelde temperatuur van 17,5 graden tegen 15,6 normaal. Er waren veel warme en zomerse dagen. Van 23 tot en met 27 juni was in het zuidoosten zelfs sprake van een regionale hittegolf. Vervolgens was het lang wachten op zomerse dagen, want juli verliep bijna een graad te koel. In augustus barstte de zomer weer volledig los met van 5 tot en met 17 augustus een bijzonder lange en hete officiële hittegolf, waarin het tot maar liefst negen officiële tropische dagen kwam. Nooit eerder telde augustus zoveel tropische dagen.

Kasten met vijf jongen waren in de minderheid dit jaar

Broedseizoen 2020

Over het geheel genomen was het in onze regio gedurende het broedseizoen 2020 een goed muizenjaar en dat had zijn weerslag op de kastbezetting van de kerkuil en de overige muizeneters als torenvalk en steenuil. Dat was echter niet overal het geval. Vanuit andere regio's in Twente maar ook landelijk kwamen meldingen van een tegenvallende kastbezetting. De oorzaak moet gezocht worden in de kletsnatte maand februari en eerste helft maart. Veel veldmuizen zijn door het vele water verdronken waardoor deze populatie een flinke knauw heeft gekregen. Veldmuizen zijn het stapelvoedsel van uilen en torenvalk en zijn bepalend voor het broedsucces. In onze regio met de hooggelegen zandgronden en een nog redelijk besloten landschap van bosjes en houtwallen zijn kerkuilen minder afhankelijk van veldmuizen door het hoge aanbod van andere muizensoorten. Maar ook in onze regio heeft het beperkte aanbod van veldmuizen geresulteerd in kleinere broedsels.

Vroege start

Een onverwachts telefoontje van een enthousiaste kashoudster op 13 mei met de melding dat er al grote jongen in de kast zaten was het eerste signaal dat ook dit jaar de kerkuilen vroeg waren begonnen met de start van een legsel. Dezelfde dag heb ik daar twee jongen mogen ringen vijf weken oud; legbegin op 6 maart. Uit analyses van de broedsels na afloop van het broedseizoen bleek het vroegste broedpaar drie dagen eerder te zijn begonnen met een broedsel. Voor het tweede jaar achterheen was de start van het broedseizoen vier á zes weken eerder dan normaal.

In maart werden al in bijna de helft van alle bezette kasten de eerste eieren gelegd en werd er door de uilen begonnen met broeden. Het merendeel van de overige broedparen begon in april.

Bezetting nestkasten

Het afgelopen broedseizoen 2020 kende wederom een zeer goede bezetting. De bezetting van de kerkuilkasten was hoger dan de afgelopen drie jaar. Totaal werd er in 66 nestkasten een broedsel begonnen; een gedeelte tweede plek op de ranglijst van beste kerkuil jaren ooit! Hiermee benaderen wij het topjaar 2016 toen we 71 eerste broedpogingen konden registreren.

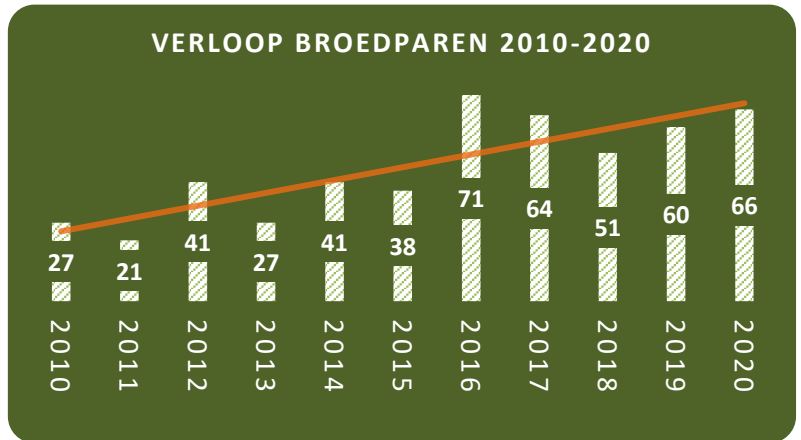
Broedselgrootte

Zoals al vermeld in het weeroverzicht was februari en begin maart een record natte periode. Juist in de loop van deze periode beginnen de mannetjes met het aanbieden van muizen aan het vrouwtje waardoor ze gestimuleerd wordt een legsel te beginnen. Zijn er in die periode weinig muizen worden er kleinere legsel geproduceerd. Bij de controles van de nestkasten werd dat gegeven bevestigd. In het overgrote deel van de bezette nestkasten werden drie of vier jongen geboren. Kasten met vijf jongen waren in de minderheid en in slechts één kast werden 6 jongen aangetroffen. Door de vroege start van het broedseizoen moesten de controles in een kort tijdsbestek worden uitgevoerd in de maanden mei en juni. Dit is ook de periode waarin de controles vallen van de nestkasten voor de steenuil en torenvalk. Het was dan ook aanpoten om alle kasten gecontroleerd te krijgen.

Resultaten broedseizoen 2020

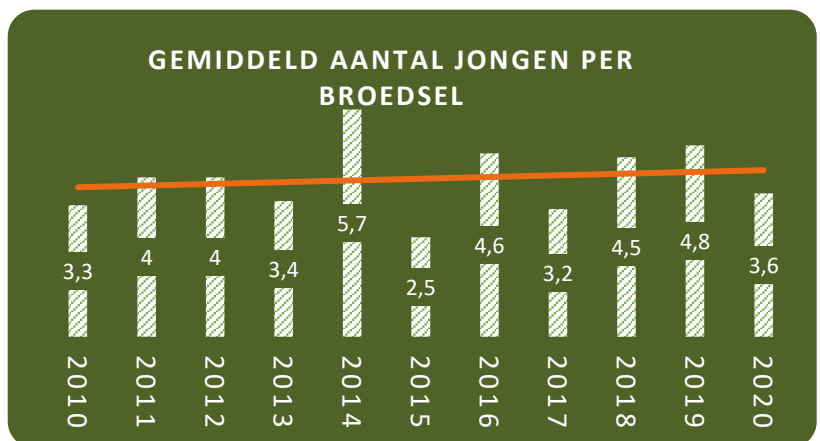
Verloop broedparen

Het verloop van de broedparen gaat weliswaar met de nodige ups en downs maar de trend is stijgende. Het afgelopen seizoen 2020 kende wederom een zeer goede bezetting met 66 broedparen.

Aantal uitgevlogen jongen

Het aantal uitgevlogen jongen was vanwege de kleinere broedsels een stuk lager in vergelijking met de voorgaande jaren. Uit de 66 broedsels vlogen totaal 233 jongen uit. Het gemiddelde van 3,6 uitgevlogen jong eindigt daarmee in de middelmaat vanaf 2010. Ook waren er in 2020 geen tweede broedsels.

Conditie nestjongen

Van 66 broedsels werd bij het ringen van de jongen behalve het gewicht ook de vleugelmaat genoteerd voor de leeftijdsbepaling. In de grafiek is de spreidingscurve van het normgewicht en het gewogen gewicht van de jongen uitgezet tegen de leeftijd. Zoals blijkt uit de grafiek was de conditie van het merendeel van de jongen goed tot zelfs zeer goed. Van bijna alle jongen lag het gewicht rond tot zelfs ver boven de norm.

Bijna alle jongen waren in een puike conditie

